

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . . 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyom-
 dászatban és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kp

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Egészségügyünk.

Étségbevonhatatlan tény, hogy hazánk ipara, kereskedelme és művelődése a kiegyezés óta a haladás lejtőjén van. A főváros az 1885. évi kiállítás alkalmával ide rándult európai nagy férfiakra oly kellemes befolyást tett, hogy fővárosunkat egy munkás, nemes célokra törekvő s szép jövőnek reményére jogosító nemzetnek ifju, szépen és jól fejlődő metropolisának tekintették. A vidéki városok kereskedelme, ipara egy nívón áll a fővárossal, ezt megmutatta az országos kiállítás. A közoktatás ügye az utolsó másfél évtized óta oly fokra emelkedett, hogy az alatta fejlődő generáció méltán vetekedhetik majd a művelt Németország iskoláiból kikerült nemzedékkel.

De ami fő, az egészségügyben az összes európai művelt nemzeteknek mögötte állunk. Hogy ez így van, mutatja a statisztika.

Lássuk csak a születés és halálozás százalékos arányát az európai és magyar nagyobb városokban ezer lakosra esett születés és halálozásnál:

A város neve	Születés	Halálozás	Szaporodás
London	31.3	19.4	11.9
Páris	27.0	23.3	3.7
Berlin	32.6	21.8	10.6
Amsterdam	36.4	22.0	14.4
Szt.-Pétervár	30.0	27.7	2.3
Bécs	33.5	25.5	8.0
Budapest	37.3	31.9	5.4
Szeged	44.5	30.4	14.1
Szabadka	55.9	36.0	19.9
Pozsony	35.6	37.7	2.1 fogyás.
Arad	43.3	34.6	8.7
Kolozsvár	36.2	34.6	1.6

E táblázatból láthatjuk az óriási különbséget, mely nemzetünk és a külföldi egészségügye között van. Hazánk bármely városának születési arányát egy külföldi város sem közelítette meg, de a halálozásban 35—36 százalékban mulja felül a külföldi városait. A népességeknek szaporodása a születéseknek a halálozások fölötti többletétől függ. Hogy a magyar vidéki városok nagy halálozásuk dacára a külföldinél jelentékenyebb szaporodást mutatnak, azt a születések valóban paradicsomszerű szaporaságának köszönhetjük. — Mennyi volna a szaporodás, ha a halálozás csak oly fokú volna mint pl. Amsterdamban, vagy a többi európai kisebb városokban! (Mert meg kell jegyeznünk, hogy a nagy város szaporodási percentuációja mindig kisebb a kisvárosénál.) Mily szépen benépesedhetnék a magyar Alföld ilyen születési arány mellett, ha a halál nem söpörné el csakhamar a szülöttek nagyobb részét!

Egészségügyünk ezen fogyatkozását már az ötvenes évek elején vették észre jelesebb orvosaink, de a baj orvoslásához csak a hetvenes évek elején láttak; 1874-ik évben ugyanis állította fel az áldott emlékü vallás- és közoktatásügyi miniszter, Trefort Ágost a budapesti tud. egyetemen a közegészségügyi tanszéket, a mely intézetből kikerült orvosoknak lesz azon magas szoros hivatásuk, hogy szomorú egészségügyünk apostolaivá legyenek, mert tőlük várjuk a baj gyökeres orvoslását.

A társulás korát éljük. Minden közérdekű dolognak kivételére társulatok alakulnak. A humanizmusnak mindenüvé elszórt magvaiból a legmagasabb célú és áldást hozó társulatok keltek ki, melyeknek jótékony és üdvfakasztó működéséből ezrei a nyomorban süllyedő emberiségnek nyertek már enyhülést hozó balszámot fájó sebeikre. Csak az egészség megóvására és a betegségek profylaxisára társultak még nálunk igen kevesen. Mig Londonban a „Sanitary Record” című egészségügyi közlöny értesítése szerint 33 egészségügyi célzatu egyesület létezik, melynek elnöke: az „Epidemiological Society of London” már 1850-ben alakult meg, a járványos betegségek keletkezésének és továbbterjedésének meggátolását tűzve ki magának célul, addig nálunk négy év előtt még egyetlen egy sem létezett. Mily nemes

feladat volna hölgyeinkre nézve, ha mint a Londonban már 1857-ben létrejött „Ladies Sanitary Association” egyesületet alapítanának, célul tűzve ki maguknak terjeszteni az egészségügyre vonatkozó népszerű ismereteket és oda hatni, hogy a közönség minden körében, de különösen a szegényebb osztálynál egészségügyi reformok honosuljanak meg.

Hazánkban az 1885. évi magyar közegészségügyi kongresszuson fogamzott meg az „országos közegészségügyi egyesület” csirája. A lángelméjű hazafi, Trefort volt az első, ki „kifejezhetetlen” örömmel üdvözölte az eszmét, a mely is az ő buzgó közreműködése és fáradozásainak segítségével 1886. november 16-án ténnyé vált. Trefort lángeszével csakhamar felfogta, hogy mily nagy fontossága az állam egészségügye. Midőn az országos közegészségügyi egyesületnek, melynek ő volt az elnöke, 1888. évi május 24-iki közgyűlésén betegsége miatt meg nem jelenhetett, az őt helyettesítő Markusovszky Lajos egyesületi alelnök-höz intézett levelében így szól: „Fáj nekem, hogy jelenlétemmel nem konstatálhatom, hogy mily nagy fontosságot tulajdonítok én a közegészségügynek.” Ugyanott írja: „A közgazdasági és közoktatási ügy a közegészségügyi ügygel a legbensőbb összefüggésben áll, mert mit használ a nép vagyonossága, ha nemes ismerete és érteke az iránt, hogy miként építsen magának egészséges lakhelyet s ha a betegségek és nagyfokú halálozások által az országnak roppant munka- és pénzereje veszendőbe megy!”

Trefort tudta jól, hogy egészségügyi rossz viszonyaink addig nem fognak javulni, míg a nép maga nem fogja tudni magát megvédeni az egészségre káros tényezőktől, míg a nép maga nem fogja ismerni az egészségtan alapszabályait. Az ő szelleméhez méltó eszme volt az iskola-orvosi intézmény sürgős behozatala. Azonban a kérelmetlen halál elszólitotta őt a tett mezejéről, mielőtt testté vált volna az ige.

Kettős fontossága van az iskola-orvosi intézménynek. Első sorban hivatva van az iskola-orvos öröködni az iskolás gyermekek egészségi tényezői felett, a mely szerepében szerzett tapasztalatait, a tudomány drágán fog értékesíthetni, másodsorban mint tanító működik: a gyermekeket egészségük megóvására oktatja, megismerteti velük az egészségtan sarkalatos tételeit. Az elemi iskolától fel a szakiskoláig legyen tárgya az egészségtan a tanulmányi rendnek. Az elemi-, közép- vagy felsőiskolákból kikerült ifjuság egy tanulmányi tárgynak sem fogja oly hasznát venni, mint az iskolában szerzett és magával vitt egészségtani ismereteknek. Természetes, hogy az egyesnek haszna, az egész nemzetet illeti.

Némely vidéki városban az iskola-orvosok és egészségtan tanárok máris öröndetesen folynak be az egészségügynek népszerűsítésére és támogatására. Hogy mily öröndetes eredménnyel, azt azon iskolás gyermekek szülői fogják legjobban érezni.

Feles.

Felhívás

Zombor sz. kir. város iparos és kereskedő polgárainhoz!

Polgártársak!

Bennünket azon eszme vezérel, hogy városunk iparosainak jelenleg kevésbé kedvező anyagi helyzetén általt változtatunk leginkább, ha városunk és környéke lakosságában iparunk iránt az érdeklődést fölbresztjük és így vásárlási kedvet és élénkebb forgalmat idézünk elő.

Ezen cél elérésére legalkalmasabbnak egy általános ipar- és kereskedelmi kiállítás rendezését tartjuk; mert főleg ezáltal fordíthatjuk a figyelmet városunk iparára, csak így mutathatjuk ki, hogy mit tudunk és mit birunk előállítani; ez az egyedüli eszköz, mellyel lakosaink azon részét is meghódíthatjuk iparunknak, a mely nem ismerve erőnket, kicsinyelve képességünket, iparcikkeinkben való szükségletüket nem nálatok, hanem idegen helyeken beszerzett árukkal elégitik ki és ezáltal benneteket és bennetek városunkat évenként ezrekre menő összeggel károsítanak meg!

Egy általános ipar- és kereskedelmi kiállítás tartását határoztuk tehát el s megnyitását f. évi július hó 7-ére, tartamát pedig 8 napban állapítottuk meg; ez időtartam azonban a szükséghez képest meg is hosszabbítható.

A kiállítás sikerét annál biztosabban remélhetjük, miután szerencsések voltunk annak védnökéül Bács-Bodrogh vármegye és Zombor sz. kir. város főispánját, Sándor Béla ur öméltségát, tiszteletbeli elnökéül pedig városunk polgármesterét, dr. Csihás Benő urat megnyerni.

Négy teljes hó van még előttünk, elég idő arra, hogy a gondos, szorgalmas, tetterős és a saját ügyét szíven hordó iparos munkájával, ha valóban akar, elkészüljön, és olyat állítson elő, ami neki tiszteletet és becsületet, városunk iparának pedig dícsőséget és elismerést hoz!

Csak a kishittiek és versenyre képtelenek, továbbá azok, kikben a közjó iránti érzék nincs meg, vagy kik munkaképességükben kételkednek, állíthatják ennek ellenkezőjét! De ezekre ne hallgassatok; mert ők vagy nem ismernek benneteket, vagy pedig nem akarják javatokat!

Vegyetek tehát minél tömegesebben, minél nagyobb mérvben részt e kiállításban; gondoljátok meg, hogy bár az egyes ember önmagában nem alkothat is nagyot, sokan egyesülve mindig létesíthetnek olyat, mi elismerésre készíti a szemlélőt és tiszteletet ébreszt mindazok iránt, kik e munkához hozzájárultak!

Munkálkodjatok, igyekezzetek tehát, megfogjátok látni, hogy iparkodástok nem volt hasztalan, nem lesz eredménytelen, hogy a szorgalmat és kitartást most is, mint mindig, siker koronázza! Jöjjetek mindannyian, vegyetek részt e közös munkában, mely a ti javatokat célozza; ezt kívánja érdeketek és városunk érdeke, evvel tartoztok magatoknak és városunknak!

Az írás is azt mondja:

„Segíts magadon és az Isten is megsegít!”
 Kelt Zomborban, 1889. március hó 3-án.

A rendező bizottság.

Hirek.

Tisztelgések. A zombori általános ipar- és kereskedelmi kiállítást rendező bizottság vasárnap d. e. 11 órakor tisztelgett Bács-Bodrogh vármegye és Zombor sz. kir. város főispánjánál, Sándor Béla ur öméltségánál, őt a kiállítás védnökiségére felkérendő. Öméltségára a töle megszokott előékenységgel s kegyességgel fogadván a bizottságot, örömet fejezte ki az iparosok és kereskedők enemű mozgalma felett, a védnökiséget elfogadta. Innen dr. Csihás Benő, Zombor sz. kir. város polgármesteréhez ment a bizottság, őt a tiszteletbeli elnökség elfogadására felkérendő, kérvén egyuttal a kiállítás iránt támogatását s pártfogását. A bizottság itt is a legszívélyesebben fogadtatván, a polgármester ur a maga részéről minden lehető támogatást készséggel ajánlott.

Személyi hir. Biboros érsektünk, mint mély részvétellel értesültünk, erősen gyöngékedik. Majorossy János püspök Kalocsáról a főpásztor betegágyához Budapestre sietett.

Névváltoztatás. Királyunk Ófelsége megengette, hogy astenbergi Aszt Vince a Fratricsevits melléknevet használhassa és e család nemesi címerét viselhesse.

Erélyes püspök. Brankovits György, temesvári g. kel. püspök Mihajlovits Isza tornyai g. kel. lel. készíti a magyar nyelvnek hivatalos minőségben rendszeresen üzött ignorálása miatt, állásától fölmentette.

Kápláni áthelyezések. Evetovich János Katy-márról Bajmokra, Barity János F.-Szt.-Ivánról Katymarra kápláni minőségben áthelyeztettek.

Elöléptetés. A helybeli kir. adófelügyelőség két szorgalmas számtisztje: Stvertceky Ferenc és Jorgovits Dóme — magasabb fizetési fokozatba előléptettek.

Kinevezés. Moldován Gyula, helybeli adóhivatali számtiszt, a pénzügyminiszterium központi személyzetéhez neveztetett ki.

Áthelyezések. Kriesz Gyula óbesi posta-távíró-tiszt Versecere, Kubina István verseci posta-távíró-tiszt hasonló minőségben kölesönösen áthelyeztettek.

Lemondás. Szabadkán Milkó Izidor árvaszéki ülnök, rongált egészsége miatt, állásáról lemondott.

Meghívó. Bács-Bodrogh vármegyének történelmi társulata alapszabályának 18. §-a alapján folyó 1889

a 7500 frttal kifizetett januári szelvényekkel együtt 10-16% kamatot jövedelmez. A nyereség felosztása után megmaradt 252 frt többlet a tartalékalaphoz csatoltatott. Ezután következett a felügyelő-tanács és az igazgatóság kiegészítése. Az alapszabályok értelmében a bankelnök Gottlieb Márton elnökle mellett Schaffner József és Davidovits C. A. részvényes urakat a skrutiniumba kinevezi. Megejtetvén a szavazás, a scrutinium elnöke kihirdette a szavazás eredményét, mely szerint felügyelő-tanácsbeli tagnak Bugarszky Miklós ur egyhangulag, igazgatósági tagokká Vuits A. Miklós, Bikár Péter, Palanacszy István, Jezdimirovits Lyubomir, Müller Vilmos, Czimmermann János urak szintén egyhangulag és 425 szavazattal Gruits Miklós és Bruck Adolf választották meg. Végre a bankelnök ajánlatára a jelen közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével a közgyűlés Gottlieb Márton, Schaffner József és Klemen Miklós részvényeseket hívja meg. Ezzel a közgyűlés feloszlott.

Halálozás. Monostorszegről f. hó 2-iki kelettel írják: Tegnap kísérték örök nyugalomra öv. Bruck Rozália asszonyt, ki nemcsak községünkben s vidékén, hanem majd az egész megyében jótékonyága által ismeretes. Öv. Bruckné élete leggyönyörűbb éveiben öveztségére jutott 4 neveletlen kiskoru árvával, a legzsiláltabb vagyoni viszonyok között. Páratlan kitartással viselte a sors csapását, bámulandó s ritka szorgalommal párosult takarékoskossággal szép vagyonra tett szert, nem feledkezve meg soha szigorú feladatáról, melyet neveletlen árvái nevelése s kiképzése igényelt. Meg is felelt ennek, mert egyetlen fiát a kor igényeihez képest képezte ki. Leányait, erőmegfeszítés s nehézségektől nem riadva vissza, nem sajnálva áldozatokat, köztiszteletben álló derék férfiakhoz adta férjhez, kik most jayveszekelnek a kárpótolhatlan vesztéséig felelt. E mellett nagy népszerűségnek örvendett jótékonyága miatt is. Titokban, vallásfelekezeti különbség nélkül jelent meg a szegénység s nyomorral küzdők visköiben, élélmiszerek, pénz s ruhaneműekkel csillapítani a szükségét; mint védő angyal, mindenkinek váratlanul, bőkezűen osztotta a segílyt. Március hó 1-én, délutáni 2 óra körül nagyszámú közönség előtt emlékezett meg a bezdáni kerületi rabbi lélekemelő szónoklatban, a boldogult ravatalánál élte folytán eszközölt humanitására. Egyetlen fia, leánya s számos unokák siratják elfeledhetlen anyjuk s nagyjanyjukat. Dacára a közlekedés nehézségeivel összekötött járást, továbbá a sirték félreeső fekvését sem tekintve, nagy néptömeg által kísértetett örök nyugalomra. Legyen neki könnyű a föld.

Irodalom.

Zene. Hubay Jenőtől „Dalok sorozata“ cím alatt időről-időre dalok fognak megjelenni a „Harmonia“ kiadásában. A társulat igazgatósága felkérte ugyanis a birneves művészt, ki hegedű és más szerzeményeivel külföldi kiadóknál van szerződésileg lekötve, hogy időről-időre irandó magyar dalait bocsássa a társulat kiadásába. Ezen sorozatból két dal most jelent meg. Az első „Szeretném itt hagyni e világot“ (Petőfi) Blaha Lujzának van ajánlva, a másik „Ha meghalok visszajárok“ Zichy Géza gróf költeményére Odry Lehelnek van ajánlva. Egy-egy dalnak ára 60 kr és megrendelhető a „Harmonia“ zene-műkereskedésben (Budapesten, váci-utca 3.) 33% Rabatt leengedéssel.

Ujdonság. Reviczky: „Magány“, költemények, ára 2 frt. Mikszáth: A tekintetes vármegye, ára 2 frt. Hegyesi J.: A legújabb házi enkrászat kézikönyve, ára 1 frt 20 kr. Sainte Beuve: Areképek az újabbkori francia társadalomból, ára 2 frt 50 kr. Thierry Amadé: Szent Jeromos, ára 3 frt 50 kr. Leory Beaulieu Pál: Az új socialismus, ára 3 frt. Jogász könyvtár I-ső füzet. Beryer Péter: Válogatott törvényeszi beszédei. Egyes füzet ára 30 kr. Bryesen Hjalmar Hjorth, Goethe Faustja, tanulmányok, ára 1 frt 80 kr. Sorel Albert: Európa és a francia forradalom I. Ára 4 frt. — Kaphatók Schön Adolf könyv- és papirkereskedésében Zomborban.

Felhívás vármegyénk állattenyésztőjéhez.

A nagyméltóságú földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 43614. ex 1888. sz. magas rendeletével a tenyészbikák vásárlását vármegyénk területén a Bács-Bodrogh vármegyei Gazdasági Egyesületre bízván, van szerencsem vármegyénk marhatenyésztőit felhívni, hogy a mennyiben eladó magyarfajta tenyészbikájok volna, azt a vezetésem alatt álló Gazdasági Egyesületnek bejelenteni sziveskedjenek, tájékozás és mihez tartás végett a Gazdasági Egyesület idevonatkozó „Szabályzat“-ának megfelelő szakaszait az alábbiakban közlöm

3. §. Csak tisztavérű hazai fehér fajta, öröklőhibák-tól ment, egészséges bika vétetik meg, mely a kifogástalan bika jellegének megfelel, a marnál legalább 140 cm. magas s április hóban legalább két és fél éves. Igen jól kifejlett bikák kivételesen két éves korban megvásároltának. Pírok színű, fehér farkbójtú, a farkgyölyében fehér szörrel bíró, félherájú bikák semmi szín alatt sem vásároltának meg.

Amely bika már a bejelentés alapján sem felel meg e §-ban mondott feltételeknek, nem vétetik figyelembe.

4. §. Az eladásra bejelentett bikák megtekintésére, árának kialakítására a Gazdasági Egyesület elnöke esetről-esetre egy bizottságot küld ki, mely bizottság legalább két szakértő tagból s egy állatorvosból áll.

A szemléző bizottság a bikatulajdonossal előre tudatott napon az eladásra bejelentett bikát a helyszínén szemléli meg s amennyiben a bika a megvételre alkalmasnak találattatott és az árra nézve megállapodás történt, szemléjegyzőkönyvet vesz fel s azt a vétel végleges megkötése céljából a Gazdasági Egyesület elnökségéhez terjeszti be.

Vétel alkalmával a bizottság az eladóval vagy helyettesével főzli jelen szabályzat 3., 4., 5. és 6-ik §§. határozmányait.

A szemléjegyzőkönyv záradékát, mely így szól: „Alulírott, mint a bika tulajdonosa (vagy a tulajdonos megbízottja.) a velem közölt határozmányokat tudomásul vettem és magamra nézve kötelezőknek elismerem,“ az eladó vagy helyettese aláírja.

5. §. A vásárlás véglegzésére nézve a szemléjegyző-

könyv alapján és a szükséglet egybevetésével a Gazdasági Egyesület elnöke határoz és a vételért utalványozza.

6. §. A megvásárolt bikák április hó 15-éig rendszerint átvételnek s a vételár az átvétel alkalmával bélyeges nyugtára kifizetetik.

Április 15-éig az eladó a megvett bikát díjtalanul tartozik eltartani, azontul pedig a bika átvétele napjáig naponta 2 klgramm zab és 7 klgramm szénát számítva tartási díj címén 30 kr napi költség megtérítésére igénye van. A gondozásért külön díj nem számítható fel.

Az eladó az állatnak megfelelő tápláltságáért, kifogástalan gondozásáért egészen az átadásig, a tényleges átadást követő harminc napon át a bikának teljesen megfelelő tenyészképességéért felelős.

Átvételkor az eladó, amennyiben ennek szükségé fenforog a bikát a legközelebbi marharakodó vasúti állomásra ingyen tartozik hajtatni.

Schmausz Endre,
a gazd. egyesület elnöke.

Ada, 1889. február 26.

Csak hiába, nincs a télnél áldottabb évszak; külsőleg ugyan öreg, mogorva, de szívében fiatal, kedélyes, nagyon jól ért a tréfához, a poharazáshoz, mindenféle zenéhez, nótákát meg csak ő tudja igazán, festészetben utólréhetlen, táncban meg ezermester. Mint ilyen mozgásra készlet bennünket, edzi egészségünket, de egyszerűen jeles ünnepeket ül, névnapokat tart, etet, itat. A jótékonyágáról ismert tél uram megnyitja a fonókat, színházakat, majd alarcos, majd más fényes bálakat, aztán meg ami fő, köt hlyem-rózsalánokat. Szóval, az áldott jó öregnek sok érdemei, jeles tulajdonai vannak; miért is akad e gyarló világban elég oly teremtmény, ki az öregtől sokat eltanul, sőt némely dolgokban tul is tesz rajta. Például az ilyen, boldogság kéjében éjjeleken át sem hunyja be szemét, olykor-olykor megissza az esztét, kitancolja a lelkét. Matt, fues! No de, ki tehet róla, ha egy halandó az öregnél okosabb akar lenni.

Nem az öreg telet, hanem az adai dalkör által február 24-én a városi nagyvendéglő dísztermében alapított jótékony javára megtartott hangversenyyel egybekötött táncmulatságot volt szándékunk röviden leírni; mert megérdemli. Habár ama szép tündérországot e holt papírra lefesteni, a mindenszínben ragyogó, beszédes szemeket, mosolyokat, az érzés igazi hangján kifejezni lehetetlen.

Nálunk már évek óta nem rendezett a fiatalság valami előkelő fényes bált. Ez igazán az volt, noha a toilletteken meglátszottak a lukszus elleni sokszor hangoztatott ószinte kifakadások. Ez ünnepegy kézzelfogható tanúságot tesz arról, hogy a közönség örömmel üdvözi a dalkört. A termeket, mintha csak végrevalahára megszületett dalkör iránt való elismerést akarta volna nyilvánítani, a zsufolóság megtelt. A fő- és melléktermek most e dalkör-ünnepegy által rendezett hangversenyhez képest felette kicsinyeknek bizonyultak be. A vidékről, tekintve a megelőző napon tartott zentai és moholyi bálakat, több előkelő vendégünk volt, ezek közt a temerini érdemes dalárda három tagja.

A helybeliekből csak kevés — odaváló — hiányzott. Az egészségeseken kívül egypár beteg is ugy vándorolt fel az emeletre e szavak kíséretében: Dalt a szomjas kebelnek! A dal lelkesít! Hiszen a gyermek már dalt tanul, az ifju dalért eped, az öreg tapsol halatára.

Legékeesebben beszél azon körülmény, hogy ott láttuk a város minden osztályának színe-javát. 370 személy vett részt a díszes mulatságban, e szám kisvárosban oly tekintélyes szám, miszerint elegendő arra, hogy a dalkör ünnepegyről tiszta képet alkossunk. „Vallás és nemzetiség különbség nélkül“ e kifejezés itt tán soha sem illett jobban a közös mulatságra, mint most. E példa lelkesítse az édes haza e tájon együtt-élő nemzeteket a jelenben, ugy a jövőben is a testvéries egyetértésre.

Az érdekes műsor a következő: 1. „Magyar népdalok“. Eneklő a dalkör. — 2. „Zampa“ nyitán Heroldtól. Zongorán előadja Wolf Etelka k. a. — 3. „A légy“ vig monolog. Guindar után Hevesitől. Szavalja Huszagh István. — 4. „Dalok“. Zongorán előadja Nagy Mariska k. a. — 5. „Lützow vadászdal“ Vebertől. Eneklő a dalkör. — 6. „Berioth-Variációk“. Hegedűn, zongorakísérettel előadják: Jelinek Béla és Révfy Géza. — 7. „Szép Ilonka“ melodráma Vörösmarthytól. Szavalja Dwelly Mariska k. a. — 8. „La violette“ variációk Hereltől. Zongorán előadja Révfy Géza. — 9. „Az örült“. Szavalja Katona János. — 10. „Ez a kislány“ és „Helyre Kati“. Eneklő a dalkör.

Már 6 óraor egytt volt a rendezőség, aztán megjelentek a dalkör tagjai, a zongoraművésznők, a szavalók mind felkészítve. Az előadás pont 8 óraor vette kezdetét.

A megválasztott daraboknak meg volt mindazon sajtósága, ami szorosan azokhoz tartozik; például telve hatásos epizódokkal, valamint a szavalmányok érdekes szenzációival. Az előadások megfeleltek a szavalatok követelményeinek.

A hármass csillárral díszes terem keleti végén, a műzléssel épített kupola alatt felállított jó hangu zongora billentyűi gyakorolt, ügyes ifju kezek alatt — érezve a sors kegyét — felette gyorsan mozogtak, húrjai meg a legékeesebben szóltak, komolyabb nehéz darabokat kitűnően lejátszották.

A zongora-művésznők, valamint a szavalók hálás szerepökben kecces mozdulatokban, illetve csengő értelmes hangjaikkal mellett ügyességöknek, szép tehetségöknek adták tanujelét. Ezt a darabok előadása alkalmával elért siker és tetszés szentesíti, sokszor általános elismerés nyilvánításra, tapsra, derültségre hangolta a közönséget.

Jelinek Béla temerini tanító hegedűművész oly tisztán játszotta le az összhangzó zongora-játékával a vállalt darabot, hogy akármely város hangversenyén legnagyobb tetszést aratott volna. Kiképzetetését a fiatal ember bárhol nyerte, mi csak örülünk, hogy alkalmunk van a nagyközönség legkedvezőbb itéletét nyilvánítani művésze fölért.

Éljen tehát a szereplők minden tagja, kik a közönséget szép dalok, szavalmányok, művészetük, külön-

sen hazai nyelvünk iránti lángoló szeretettől ösztönözve, fellépni szivesek voltak. Az édes hazát dicsőítő, a jelen nemzedéket honfiai éretyekre buzdító, lelkesítő dalok, szavalmányoknak, zongora- és hegedűművészetnek meg volt a hatása.

A közönség részéről ez ünnepegy alkalmával tanúsított pártolás, a kitűnő siker, a dalkör karmesterének s minden egyes tiszteltreméltó tagjának adjon az ég az összhangzatos dal ápolására, művelésére, a kör felvirágoztatásának térs mezején új kedvet, kitartást, a jövő reményének nagy és szép gondolatával honfiai lelkesedést.

A táncmulatság jó zene mellett, szinte jól sikerült, azon körülményből magyarázható, hogy a nagyközönség legnagyobb része a hópillekben szépen csillogó hajnalról vett bucsút, azon ószinte óhajással, hogy az ifju dalkör az ő kedélyességével, ügyességével, otthonosságával minél előbb rendezzen ismét ily érdekes estélyt; mely kétségkívül sokkal látogatottabbnak ígérkezik, mint egyéb mulatság, ami csak nemes érzésre mutat a derék közönség részéről.

A felülírt nevet tisztelettel ide jegyeztük: Opitz Sándor pleb. 6 frt, temerini dalárda 3 tagja 7 frt, dr. Burtik Győző 2 frt, Szomék N. 5 frt, dr. Engelmann Zs. 3 frt, Gulyás Katalin 2 frt, Kovacevits Radivoj 2 frt, Freiburger Sándor 2 frt, Jablonszki M. 2 frt, Wolf József 1 frt, Senk György 2 frt, Dwelly Mariska 1 frt, Wolf Etelka 1 frt, Nagy Mariska 1 frt, Gyetvay Béla 1 frt, Csincsák Béla 1 frt, Kruszcizki István 1 frt, Gyenes János 1 frt, Kovács János 1 frt, Vidákovits Nándor 1 frt, Schumacher Lajos 1 frt, Cseh János 1 frt, Szirovia János 1 frt, Vince Pál 1 frt, Kirity Nikola 1 frt, Dwelly Róbert 1 frt, Dobler József 1 frt, Popovits N. I. 1 frt, Huszagh N. 1 frt, Dudás István 1 frt, Fischer Lipót 1 frt, Szobonya Bertalan 1 frt, N. N. 1 frt, Révfy Géza 1 frt 70 kr, Nagy Gergely 80 kr, Nógrádi János 80 kr, Tripolszki László 80 kr, Zomborszky Milán 50 kr, Fridrik Tamás 40 kr, Ofner Adolf 40 kr, Adler Zsigmond 40 kr, Bálint István 40 kr, Geiger N. 40 kr, Kossin K. 40 kr, Paskusz Samu 40 kr, Istenes János 40 kr, Pásity György 40 kr, Spitzer Hermin 40 kr, Magyar József 20 kr, Freyburger Ferenc 20 kr, Tókefy József 20 kr, Fischer Dániel 20 kr, Válay József 20 kr. Összesen 65 frt 60 kr. Bevétele 200 frt. Kiadás 70 frt. Tiszta haszon 130 frt.

N a p t á r.

Március.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
5 Kedd	Hushagyó k.	Frigyés	21 Timoth.
6 Szer.	Hamvazó	Fridolin	22 Jenő vért.
7 Csüt.	Aq. Tamás	Felicitas	23 Polykarp
8 Pént.	Istenes Ján.	Philemon	24 János fej.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesíti:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

NYILTTÉR.)*

COGNAC.
Gróf KEGLEVICH ISTVÁN,
PROMONTOR 5-1
a brüsszeli világhírlításon díszoklevéllel — a legmagasabb kitüntetéssel díjazva. Ezen Cognac orvosi tekintélyek által legjobban ajánlatik emésztési nehézségeknél, gyomor-, tüdő- és mellbetegségeknél, testgyengülésnél stb.

Eredeti palacktöltésben mindenütt kapható.

Központi iroda: Budapest, Rudolf-rakpart 7.

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Kerestetik egy közjegyző-segéd a zentai kir. közjegyző által. Kellék legfelébb 35 éves kor, csinos irás, telekkönyvbeni és szerb nyelvbeni jártasság, a ki már hagyatéki ügyben is dolgozott, előnyben részesül. Fizetés 40—50 frt. Jogvégzettség nem kívántatik.

Zenta, 1889. évi február 22-én.

Zsarkó Antal,

3—3

kir. közjegyző.

1403. sz.

fig. 1889.

Hirdetmény.

Kis-Kér községben, évi 300 frt fizetéssel egybekötött községi írnoiki állás üresedésbe jöven, ez állás betöltésére pályázatot nyitok, és a választásra határnapul 1889. évi március hó 21-ének délelőtti 9 óráját kitűzöm.

Felhivom ennél fogva a pályázni kívánókat, hogy szabályszerint felszerelt pályázati kérvényeiket, nálam, folyó évi március hó 20-ik napjának délutáni 5 órájáig benyujtsák.

Külán, 1889. február 22.

Molnár Károly,

3—3

főszolgabíró.

HIRDETÉS.

Az I. rigyicai segélyszövetkezet 1889. március 25-én délután 3 órakor a kaszinó-helyiségben **RENDES KÖZGYŰLÉST**

tart, melyre minden tag ezennel meghívatik.

A közgyűlés tárgyai:

1. A közgyűlési elnök és jegyző választása.
2. Igazgatói jelentés az összes számadások mérlegének 1888. évről, valamint a felszámoló II. ciklus részleges mérlegének előterjesztése.
3. A számadások jóváhagyása, a felmentvény megadása az igazgatóságnak, a felszámoló bizottságnak és felügyelőknek.
4. Egyleti igazgató, aligazgató, 12 igazgatósági tag és felügyelő bizottság választása.
5. Indítványok.
6. A jegyzőkönyvet hitelesítő 2 tag választása.

Rigyica, 1889. február 25.

Az igazgatóság.

MÉRLEGE

az I. rigyicai segélyszövetkezetnek 1888. január 1-től december 31-ig.
VAGYON. TEHER.

Egyenleg 1888. december 31-éről	406 40	Tagok követelése	30351 94
Kötvényekben	48632 67	Kamat	1684 01
Előleg	8282 12	Betét	23675 86
Leltár 20% butoravulás	90 02	Betét kamatai	328 90
		Alapítási tőke	738 —
		Tartaléktőke	372 70
		Tiszta nyeresmény	259 80
	57411 21		57411 21

Maison Mihál s. k.,
igazgató.

Bohner Albert s. k.,
penztárnok.

Weisz Pál s. k.,
könyvelő.

A fő- és mellékkönyvekkel megegyezik.

Handler György s. k.,
felügy. biz. tag.

Penninger József s. k.,
felügy. biz. tag.

Bischof Antal s. k.,
felügy. biz. tag.

Az egylet tagjainak száma: 739. — A befizetést megszüntette: 33 tag 156 részjuttalékkal. — Tiszta nyeresmény egy részjuttalékra: 35 kr.

MÉRLEGE

az I. rigyicai segélyszövetkezetnek 1888. január 1-től december 31-ig.
VAGYON. TEHER.

Egyenleg 1888. december 31-éről	406 40	Tagok követelése II. ciklus	16252 13
Kötvényekben	48632 67	" " III. "	4963 48
Előleg	8282 12	" " IV. "	5666 28
Leltár 20% butoravulás	90 02	" " V. "	3470 05
		Heti betét és jöved. számla kam. II. cikl.	90171
		" " " " " " III. "	275 39
		" " " " " " IV. "	314 38
		" " " " " " V. "	192 53
		Betét	23675 86
		Kamatok	328 90
		Alapítási tőke II. ciklus	296 —
		" " III. "	113 —
		" " IV. "	172 —
		" " V. "	157 —
		Tartalék tőke II. "	285 51
		" " III. "	87 19
		" " IV. "	—
		" " V. "	—
		Tiszta nyeresmény II. ciklus	139 11
		" " III. "	42 49
		" " IV. "	48 50
		" " V. "	29 70
	57411 21		57411 21

Maison Mihál s. k.,
igazgató.

Bohner Albert s. k.,
penztárnok.

Weisz Pál s. k.,
könyvelő.

A fő- és mellékkönyvekkel egybehangzóan találtatt.

Handler György s. k.,
felügy. biz. tag.

Penninger József s. k.,
felügy. biz. tag.

Bischof Antal s. k.,
felügy. biz. tag.

Efinger Gábor, Braitigam János, Bischof Menyhért, Horváth Imre, Schwarz Ádám, Debre Lipót, Titz József,
Karta János, Albrecht Jakab, Braininger János, Gerescher Antal, Wittendorfer Pál, Scheiring János,
felszámoló bizottság.

A II. ciklus tagjainak száma: 296. — Fizetését megszüntette: 17 tag 72 részjuttalékkal. — Átlagos osztalék egy részjuttalékra: 69 ft.

238. szám.
tkvi 1889.

Póthirdetmény.

A palánkai kir. járásbíró mint telexkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Bader Jakab német-palánkai lakos végrehajthatónak Petlyánszki Nikola tovarisovai lakos végrehajtást szenvedett elleni 381 ft s jár. iránti végrehajtási ügyében 3684/1888. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a tovarisovai 532. sz. tjkvben A. I. 1—10. sorsz. a. foglalt 1/4 telek 1/4-ed részére 580 ft, az 1257. sz. tjkvben A. I. 3—12. sorsz. a. foglalt 1/4 telek 1/8-ad részére 319 ft és az 1375. sz. tjkvben A. I. 1—4. sorsz. a. felvett ingatlanokból 1/4-ed részére 193 ft kikiáltási árban Petlyánszki Nikola jutalékaira 1889. évi március hó 24-ik napjának délutáni 3 órájára kintűtött árverés az 1881. LX. t. c. 167. §-a alapján „Pinkász Zsigmond és testvére“ budapesti bejegyzett cég végrehajtható érdekében is 278 ft 7 kr tőkekövetelése s járuléki kielégítése végett meg fog tartatni.

Kelt Palánkán, a kir. járásbíró mint telexkönyvi hatóságnál 1889. évi február hó 1-én.

Schulek Kálmán,
kir. aljárásbíró.

25. szám.
1889.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a hódásági kir. járásbíró 3303. számú végzése által Rác György kulai lakos javára Keller Péter filipovai lakos ellen 648 ft tőke, ennek 1888. évi szeptember hó 1-ső napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 48 ft 20 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólaga lefoglalt és 992 ft 50 krra becsült lovak, tehenek, disznók, 50 mm. tiszta buza, 30 mm. zab, 20 csomag kender, 15 mm. kukorica, szobai butor, kocsis és egyéb gazdasági eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 111/1889. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Filipova községhezánál leendő eszközzésére 1889. évi március hó 8-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kintűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Hódásághon, 1889. évi február hó 13-án.

Ruszován Péter,
kir. bir. végrehajtó.

Árlejtési hirdetmény.

Alulirtt előljáróság részéről, a bajai járási tekintetes főszolgabíróságnak 342.k. ig. 1889. sz. a. kelt meghagyása folytán, ezennel közhírré tétetik, miszerint Csávolyon egy ujonnan felépítendő iskola eszközzésére, 2382 ft 26 krrban előirányzott összes munkálatokra, **1889. évi március hó 18-án reggeli 9 órakor** Csávolj község tanácstermében nyilvános szóbeli árlejtés és zárt ajánlatok mellett versenytárgyalás fog tartatni.

A 239 ft bánatpénz készpénzbeli, vagy elfogadható értékpapírral ellátott, szabályszerű zárt ajánlatok legkésőbb a versenytárgyalás napjának reggeli 8 órájáig az alulirtt előljáróknál nyújtandók be, hol is az árlejtési feltételek, tervek és költségelőirányzatok is betekintheők.

A zárt ajánlatban kiteendő, hogy ajánlattevő az árlejtési feltételeket, terveket és költségvetéseket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Kelt Csávolyon, 1889. évi február hó 28-án.

Aner Ferenc,
jegyző.

Tresz Márton,
bíró.

Hirdetmény.

Bánát külvárosban a 149. sz. ház, a saroktól második, a városi sánc mellett, 3 utcai padlót és kályha kemencékkel ellátott szoba, konyha, 2 kamara, fészer és kert **f. évi május hó 1-től bérbeadandó.** Az egész házbér évenként 150 ft.

Miután Zomborból elköltözöm, ennél fogva eladom szabadkézből a fenti 149. sz. házat, továbbá a milesiesi pusztán fekvő 70 cat. lánca földet egészben vagy részletenként kedvező feltételek mellett, a vételnél az árnak csak 1/3-ad rése készpénz kívántatik, a maradvány pedig részletekben fizetendő. Bővebb tudósítást az alulirtottnál.

3-1

Gergurov Mladen.

1977/89.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

Alulirt m. kir. jóságigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a palánkai m. kir. kincstári uradalomhoz tartozó az erdészettől átvett s alább megnevezett bértárgyaknak további hasznosítása céljából **Palánkán a m. kir. kincstári uradalmi ispánságnál f. évi március hó 11-én délelőtti 10 órakor** írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. — Az árverés megkezdése előtt 10% bánatpénz leteendő s az 50 kros bélyeggel ellátott szabályszerű írásbeli zárt ajánlathoz is 10% bánatpénz melléklendő. Vagyontalan egyének, vagy a multa nézve hátralekös régi bérlők, továbbá csőd, gyámság vagy gondnokság alatt álló egyének, az árverésben részt nem vehetnek. — A részletes feltételek a palánkai kincstári ispánságnál betekintheők. — Utóajánlatok figyelmen kívül hagyatnak. Haszonbérbe fognak adatni: Obrovác község határában fekvő Golubnyák nevű föld 75¹²³² h. 1136 ft 55 kr, Uj-Palánka község határában fekvő Golubnyák nevű föld 134³⁴⁶ h. 2013 ft 24 kr, Rajko nevű föld 107³⁹⁶ h. 1614 ft 34 kr, Poznanavan nevű föld 45¹⁴⁹⁸ h. 689 ft 04 kr, Szaliter nevű föld 2³³⁷ h. 38 ft 78 kr, Szaliter nevű föld 3¹³⁴⁴ h. 57 ft 60 kr, Bukitygaj nevű föld 30¹¹⁶ h. 453 ft 90 kr, Gajamandra nevű föld 82¹⁹¹ h. 1231 ft 79 kr, Tovarisoava község határában fekvő Belobrdó nevű föld 420²⁷⁴ h. 6302 ft 57 kr kikiáltási árral 1888. évi október hó 1-től 1890. évi szeptember 30-ig ugartartás kötelezettség nélkül. Uj-Palánka község határában fekvő Szaliter nevű föld 38¹¹¹³ h. 150 ft kikiáltási árral 1888. évi október hó 1-től 1890. évi szeptember hó 30-ig terjedő bértartammal. — Szegeden, 1889. évi február hó 24-én. **M. kir. jóságigazgatóság.** (Utányomat nem díjaztatik.) 2-2

1400. sz.
kig. 1889.

Hirdetmény.

Cservenka községben az állatorvosi állás üresedésbe jöven, ennek betöltésére választási határnapul folyó évi március hó 22-ének délelőtti 9 óráját kintűzöm, és a pályázni kívánókat felhívom, hogy törvényszerű képesítésüket is igazoló pályázati kérvényeiket nálam, folyó évi március hó 21-ikének délutáni 5 órájáig benyújtsák.

Ezen állással következő javadalmazás van egybekötve: 300 ft készpénzfizetés és a szabályrendeletileg megállapított díjak és pedig: látogatási díjakban: a házakban 30 kr, házakon kívül 20 kr; husszemle díjakban: szarvasmarháért 20 kr, apró jóságért 10 kr.

Külán, 1889. február hó 22.

Molnár Károly,
főszolgabíró.

3-3